

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΑΣ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΚΟΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

Ο ΡΕΓΚΑΛΔΗ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΜΟΣ

ΤΗΝ Κέρκυρα, όπου έζησε τά τελευταία χρόνια της ζωής του ὁ Ἐθνικός ποιητής Διον. Σολωμός, γνωρίστηκε μὲ τούλοντας Ἰταλούς πρόσδιγας σοφούς καὶ λογίστας, οἱ δότοι εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ, γιατὶ πολεμίσαντας τὴν αὐτοτριαχή τυραννίαν ποὺ ἔθερψαν τὴ δούλη ἀδόμα πατρίδα των.

Ἄνωνεσα στὸν Ἰταλὸν αὐτὸν πατριῶτας ήταν καὶ ὁ Ἰωσῆθ Ρεγκάλδη, μία ὑπέροχη μεφτή ποιητὴ καὶ πατρίστη, ὁ οὗτος μᾶς ἀφῆκε μερικὲς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸ Σολωμό, ποὺ δὲν είναι γνωστές στὴν

Ἐλλάδα.

Ο Ρεγκάλδη ήταν περιπτυμος στὴν ἑποχή του ὡς αὐτοσχέδιος ποιητής. Καὶ διποὺς γνωρίζουμε, στὰ νεανικά του χρόνα καὶ ὁ Σολωμὸς συνήθιζε, κατὰ τὴν μόδα τῆς ἑποχῆς ἔκεινης, νὰ αὐτοσχέδιαν ποιήματα σὲ διάφορα σαίσια, μὲ θεμάτα ποὺ τοὺς ἔδιναν οἱ ἀληφατικοί. Ο Ρεγκάλδη στὸ εἶδος αὐτὸς ἦταν περίσσορος σὲ ἐλὴ τὴν Εὐρώπην. Πρὸ ἔκατον ἀχριθέας χρόνων, τὸ Τορίνο σέρι γιὰ πρωτίστη φορά, παγουσιάσθηκε καὶ πατέλητης τὸ Κονέν μὲ τὰ αὐτοσχέδια ποιήματά του.

Ἐκτοτε γίνετρε μὰ ἀπὸ τὶς δόξες τῆς Ἰταλίας. Τὸ 1839 πῆγε στὸ Παρίσιο ὃντας ἀπόστρωθε τῷ περιβολεκτικῷ. Ο Σατωμπράνι καὶ ἡ Μαντάμ Ρεκαμίε ἐκδίδουν στὸ σαλόνι τους δηλὶ τὴν ἀφέρεχμα τῆς διανοήσεως τοῦ Παρισιού γιὰ νὰ τὸν χειροκροτήσουν. Καὶ μεσός σὲ αὐτὸς ήσαν μεγάλοι ποιητοί, μὲς ὁ Λαμαρτίνος καὶ ὁ Βίκτωρ Ογκίων. Ο Λαμαρτίνος ἔκαμε μάλιστα καὶ ἔνα ἐπίγραμμα στὸ Ρεγκάλδη:

Οἱ στίχοι σου ἀναερόννουν, οἱ δικοὶ μου κυλοῦν.—Ο Θεός τὸν ἔκαμε διαφορετικές κοιτεῖς—οἱ δικοὶ μου κοιμῶνται καὶ οἱ δικοὶ σου τρέχουν.—Ἐγὼ είμαι η Δίκαιη καὶ ἐσύ δ καταρ-
ρεῖς.

Γιώζουντας στὴν πατρίδα του ὁ Ρεγκάλδη, καν-
δύνετε νὰ πέσῃ στὰ νικιά τῆς αὐτοτριαχῆς ἀστυ-
νομίας, ἡ οὐτοῦ παντεύσθη διὰ μὲ τὰ τραγού-
δια του ηγιούτε νὰ ἐπανασταθῆ τὸν Ἱταλὸν λαό,
ποὺ ήταν τότε κάτα ἀπὸ τὸν αὐτορυπόκριτο ἔγγο. Α-
ναγκάτηπε λιπόν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα του
γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Στὴν περιτιλάνη του εὔτη κα-
τέφυγε στὴν Ἐπτάποτο, ποὺ ήταν τότε κάτω ἀπὸ
τὴν ἄγγική διοίκηση. διότου εἶχαν καταφύγει προ-
γονούμενος καὶ ἀλλοὶ Ἰταλοὶ πατριώτες καὶ δυον-
τοῖς δὲ κόσμοις σχέδιοι μιλοῦσε Ιταλιά. Εκεῖ γνώ-
υσε καὶ τὸ Σολωμό. ὁ οὗτος εἶχε σπουδάσει στὴν

φράξω καλά, ὥστε νὰ μὴν περγάτη μέσα καθόλου
ἀερού.

Πρόγυμνατι, ὁ Χόλις ἀρχισε νῦν βούλωντα, μὲ τὶς
τάτες τῆς γνωταέρους τὴν αὐτία του καὶ τὰ γνω-
νούντα του, σπρώχωντας τὰ σπαριδία δύο ποὺ βα-
θεῖα μποροῦσε, μὲ ἑνα λεπτό, μαρκὸν ἔψι. Συγ-
κόνωντας ἔξηγουντα στὸ μαθητή του :

— Ή γνωταέρου, Χάροφ, εἰνο τὸ καλύτερο βούλωμα γιὰ τὴ μύ-
τη. Τὴ γράψει τόσο καλά, ὥστε ἀνθείσουν νὰ σὲ κομήσουν μ' ἔνα
ναρκωτικό, δὲν τὸ πετυχάνουν.

— Υπάρχει τέτοιος κίνδυνος, διδάσκαλε;

— Ποιοὶ φοβοῦμαι, πατί μου. Γν' αὐτὸς δύσκολε με, Θὰ πάω στὶς
ε στὸ δοντιατρεῖο τὸ Δάν Χάροφ. Θὺ μ' ἀπονίσθησις ἀπὸ μα-
ζαρών καὶ θὺ παραφυλάξεις ἀπ' ἔξω. "Αν δεῖς νὰ βγάλουν ἀπ' τὸ δο-
ντιατρεῖο, ὅς τὸ δράδι, κανένα μεγάλο κυβώτιο, κανένα μεγάλο
κωφίνη κανένα φρέστρο, νὰ τὸ ξέρης, θὰ βρισκούμενα κλεψυδρούς
καὶ μέσα. Μήν ἀντηγήσονται μιστατάνα. "Αν διώς δὲν δεῖς πάτετε
τέτοιο, ὡς αὔριο τὸ πρώτο, τρέξε τότε στὸ διευθύντη τῆς Ἀστυνο-
μίας Φόρτερ καὶ εἰδοποιήσον τον. Πέξ τον νὰ κάψῃ ἀμέσως θρευνα
στὸ δοντιατρεῖο τοῦ Χάροφ. Κατάλαβες;

— Μάλιστα, διδάσκαλε. Θὰ κάμο δτως μού είπατε.

— Καὶ τώρα δόστε μοὺ τὸ περιστρόφο μού, μὰ σαδερένια ἀμει-
κάνια γροθιά καὶ τὴ φαδός-ξιρόλογχη μού. Λαμπρά, πατί μου.
— Ολ—ράτι τώρα καὶ καὶ ἀντάμωσ.

— Καὶ ἐπιτυχία, διδάσκαλε. Ο Θεός μαζύ σας.

— Ήταν πειά ὡραῖ δεξ καὶ δέκα

— Ο Χόλις δηγήκε μὲ προφύλαξη ἀπ' τὸ στάτι του καὶ κάθηκε μέσα
στὸ σκοτάδι καὶ τὴν διώχλη τοῦ δρόμου. Πιὸ κάτω ἀνέθηκε σ' ἔνα
ἄμεικα.

— Στὸ Καβεντάς-σκονάρ, είτε στὸν ἀμάξα.

Μετὰ λίγα λεπτά βρισκόταν μπρὸς στὸ δοντιατρεῖο τοῦ Δάν
Χάροφ. Κατέβηρε ἀπ' τ' ἀμάξη, επήρωσε τὸν ἀμάξη καὶ τὸν ἄ-
φρος νὰ φύγη. Ο δρόμος ήταν δημόσιος.

— Ας ἀνέβουμε στὴ φολίδα τῶν παπούργων, μουφούριστο
Χόλις. Είμαι βέβαιος πὼς μὲ περιμένουν γιὰ νὰ μὲ ξεπαστρέψουν.
Μὰ στὸ θὰ τὸ δοῦμε. Ο Σέρλοκ Χόλις δὲν πεθαίνει επικόλα...

(Ἀκολούθει)

Ιταλία, ἔγγωρίζε καὶ ἀγαποῦσε τὴ γλῶσσα τοῦ Δάντου καὶ εἶχε φί-
λους πολλοὺς Ἰταλοὺς σοφοὺς πρόσδιγας. Τις ἐντυπώσεις καὶ ἀνα-
μνήσεις του ἀπὸ τὴ γνωριμία του μὲ τὸν Ἐθνικὸ μας ποιητὴ ὁ Ρεγ-
κάλδη ἐδημοσίευσε σὲ μὰ μελέτη τον στὴ Γένοβα τὸ 1855, δεπειτα
ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Σολωμοῦ, καὶ τὴν ἀφέωσε στὸν ποιητὴ Ὂσινο Τυτάλιο,
φύλο δικοῦ του καὶ τοῦ Σολωμοῦ. Ή μελέτη ἔχει πολλὰ ἄγνω-
στα σημεῖα τῆς ψυχολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ.

* * *

Στὴν Κέρκυρα, ἀρχίζει ὁ Ρεγκάλδη, στὸ κάτω μέρος τοῦ βρά-
χου ποὺ ἔχει στὴν κορφὴ του τὸ φάρο, ὑπάρχει ἡ προτεσταντικὴ ἐκ-
κλησία τῶν Ἀγγίων. Στὸ μέρος αὐτὸν γνωρίστηκε καὶ συναπόδιστα συ-
χνὰ τὸ 1851 τὸν ὑπέροχη ἑρμητή, τὸν κόντρο Διονύσιο Σολωμό, τὸν
Τυρατίο τῆς νεωτέρας Ἐλλάδος. Εὐγενικὸς καὶ κομψὸς στοὺς τρό-
πους, ὀμιλητὴς ἔκτερος καὶ εὐάριστος, μὲ εἰχε καταγοντεύει.

Συμά στὴν προτεσταντικὴ ἐκκλησία, είνε ἔνα ἀγγηλικὸ σχολεῖο για
παιδιά. Ἐκεῖ ἔβλεπε τὸ Σολωμό νὰ ἀνακατεύεται μὲ τὰ παιδιά καὶ
νὰ τοὺς δίνει κουφέτα καὶ κάδια.

Ο Σολωμὸς μελετοῦσε τὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ καὶ ιδίως τὰ κλέ-
φτικα. Οταν ταξίδευε στὴν Ἀλβανία, ὁ ἀξιότιμος Μανούσος (γνω-
στὸς ποιητὴς καὶ φύλος τοῦ Σολωμοῦ), μοὺ ἔδειξε ἔνα ἀντίτυπο τῶν
ἔλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιών, ποὺ μέλαζε καὶ μετέφρασε γαλ-
λικά διάστημας Φωτιέλ. Τὸ ἀντίτυπο αὐτό, ποὺ ἀντέτι πολλὰ χρο-
νιαὶ στὸ Σολωμό, ήταν διὸ γεμάτος γνωστούσιος σημειώσεως τοῦ ποιητοῦ, ὁ ὀποῖος ἐννοοῦσε
νὰ σημειώσεις τοῦ ποιητοῦ, ὁ ὀποῖος ἐννοοῦσε νὰ δημιουργήσῃ τὴ νέα ποιητὸς τοῦ,
δηλαδὴ νὰ φέρῃ στὸ θυμό της τὰ δυνατά αι-
σθήματα τοῦ λαοῦ ἐξευγενισμένα ἀπὸ τὴν τέ-
χνη.

Στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Παβίας ὁ νεαρὸς Δι-
ονύσιος Σολωμὸς ἀπόχτησε ἀδόνια μεγαλείτερην
μαρφωσίαν, συναναστρεψόμενος τοὺς ἀνθρώπους
ποὺ τὴν ἑποχὴν εἶχαν μεγάλη φήμη στὰ γράμματα. Ἐγνώσιε τὸ Τζορτάνη καὶ τὸ Μόν-
τε, δύο κορυφαίους στὸν πεζὸ λόγο καὶ
στὴν ποιητὴν Ἰταλίας. Γνώσις ἐπίστης καὶ ἄλλοις πολλοῖς ποιηταῖς καὶ λογίστας μας, γιὰ τοὺς
αἰτούσους, κατὰ τὶς συναναστροφές του, δηγείτο
εὐχάριστα καὶ περιέργα ἀνέκδοτα.

— Ο Μόντη, μοὺ ἔλεγε. είνε ἔνα σύννεφο δυ-
νατὰ χρωματισμένο.

Και μάλιστα ἄλλη φύρα, ξαναγυρίζοντας στὸ ίδιο
θέμα, μοὺ είπε :

— Γιὰ μένα η ποιητής είνε η λογικὴ μεταβλη-
μένη σὲ εἰκόνες καὶ αἰσθήματα, ἔναν δὲ τὸ Μόντη
εἴδε εἰκόνες ποὺ δὲν είχαν σχέση μὲ τὴ λογική,
εἰκόνες παραμένες οὕτι ἀπὸ τὴ φύση, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ
θεῖα.

Ο Σολωμὸς ἀπὸ τὸν γενιτέρους τῆς πατέρας θεού
ποιητής, ἔλατοερε τὸν Μαντζόνη. Δὲν παρεδέχε-
το ἔξ αλλού διὰ θύσης στὸν θεό της πατέρας τοῦ
ειργάλου ποιητοῦ. Τὸν θεωροῦσε δύο μισούς για

ὑπέροχο φιλάλογο.

Σιγκά δταν τὸ μιλοῦσα σὲ τὸ Λεστάρδη, ὁ Ζακύνθιος ποιητής
εἰπώντας :

— Είνε θολός δ λεστάρδη!

Μὰ μέρος παρουσίασα στὸ Σολωμὸ σ' ἔμμετρη μετάφρασι τιτα-
κή ένα ποιημάτιο του, καμπανέν μὲ ἔνα Βενετσιάνο, ὅχι ἐπιδέξιο σκα-
λιστικό στύχον, ἀλλὰ μορφωμένον καὶ γνώστη τῆς ἔλληνικῆς. Τὴν
ἄλλη μήμερα φώτησε τὸ Σολωμὸ δὲν ἐδίδασε τὴ μετάφρασι :

— Διάθασσα δένει στίχους! μοὺ είπε.

— Καὶ γιατὶ δηλὶ όλο ὅτι; φάνησα.

— Διότι, ἀποκρίθηκε ἀποφασιστικά, διότι δ ἀνθρωπος δὲν παρ-
στέται εὐχαριστώς στὴν καταστροφή τοῦ ἐσατοῦ του.

* * *

Ο Κονιστήκες καὶ πολιτικά συνθήκες τῆς Ἐλλάδος, ποὺ δρῆκε
στὸ Σολωμόν, ήσαν πολὺ καταλλήλεις νὰ τὸν κάιμαν δημιουργογράφος τοῦ.

— Ο Σολωμὸς ἐν τούτοις, ἀπομακρισμένος ἀπὸ τὴν κοινωνία, ξέ-
νος τοῦ ἀπὸ τὸ θηρόδοτον διότι, δὲν ἀνέλασε ποτὲ καμιάν μητροσία, οὐτε
ἐπισκεύθηκε τὶς εἰσαγογές τῆς Ἐλλάδος, ποὺ δὲ τὸ έδιναν ὑλικὸ
γιὰ νὰ δουλέψῃ τεχνικά τὴ νέα γλῶσσα. Εκείνοις δύος ποὺ γνωρί-
ζουν τὰ γεγονότα τὸν παφαμάκωσαν τὴ νεοτητα τὸν Σολωμοῦ, τὸν
δικαιώνων, διότι κατέληξε νὰ πειρφωτῇ. ὅχι μόνο τὰ δημοσία ἀξιώ-
ματα, ἀλλὰ καὶ τὶς συναναστροφές τῶν ἀνθρώπων. Απὸ τὴν κακία
τῶν ἀνθρώπων διότι πειρφωτῇ. Απὸ τὴν κακία τῶν δημοσίων
διότι πειρφωτῇ. Απὸ τὴν κακία τῶν ποιητών διότι πειρφωτῇ.

Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ